

دانشگاه گوارا، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی

نشریه کارآفرینی در کشاورزی

جلد ششم، شماره چهارم، زمستان ۱۳۹۸

<http://jead.gau.ac.ir>

صفحات: ۷۳-۸۶

DOI:10.22069/jead.2021.18835.1456

بررسی عوامل مؤثر بر خودکارآمدی کارآفرینانه دانشجویان با تأکید بر

هنجارهای خانوادگی

فرشته غیاثوند غیاثی^{*}

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تاکستان، دانشکده کشاورزی، تاکستان، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۱/۱۹؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۲/۱۸

چکیده

خودکارآمدی کارآفرینانه دلالت بر باور یک فرد به توانایی‌هایش در دستیابی به اهداف و فعالیت‌های کارآفرینی دارد که شکل‌گیری آن از عوامل مختلفی تاثیر می‌پذیرد. این پژوهش با هدف بررسی عوامل مؤثر بر خودکارآمدی کارآفرینانه دانشجویان با تأکید بر هنجارهای خانوادگی انجام شد. پژوهش از نظر گردآوری داده‌ها توصیفی-همبستگی و از نظر هدف کاربردی است. جامعه مورد مطالعه شامل دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تاکستان (۳۰۰۰ نفر) بود که بر اساس جدول کرجسی و مورگان ۳۴۱ نفر از آنها به‌عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. جهت تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS استفاده شد. ابزار تحقیق پرسشنامه بود که پایایی آن با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ بررسی شد ($\alpha=0/9$). روایی پرسشنامه به روش محتوایی با نظرخواهی از اعضای هیأت علمی گروه مشاوره و روانشناسی و مدرسان درس کارآفرینی تایید شد. نتایج مقایسه میانگین نشان داد خودکارآمدی کارآفرینانه دانشجویان در بین مقاطع تحصیلی مختلف و همچنین بین دانشجویان با سبک تربیتی و طبقه اجتماعی مختلف، تفاوت معنی‌داری داشت. نتیجه تحلیل رگرسیون نشان داد متغیرهای مسئولیت‌پذیری، سبک تربیتی، طبقه اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانشجویان در مجموع ۶۰/۷ درصد از تغییرات خودکارآمدی کارآفرینانه دانشجویان را تبیین کرد. همچنین یافته‌های تحقیق نشان داد که خودکارآمدی نه تنها تاثیر مثبتی در کارآفرینی افراد دارد، بلکه یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر قصد کارآفرینی افراد و ایجاد شرکت‌های جدید است. لذا پیشنهاد می‌شود نظام‌های آموزشی برنامه‌های خود را بر محور خودکارآمدی و توانمندسازی کارآفرینانه دانشجویان با توجه به ارزش‌های خانوادگی - اجتماعی مرسوم طراحی و با در نظر داشتن تفاوت‌های فردی و خانوادگی پیاده و ارزشیابی نمایند تا در تحقق هدف ارتقای کارآفرینی دانشجویان تاثیرگذار باشند.

واژه‌های کلیدی: خودکارآمدی، هنجارهای خانوادگی، کارآفرینی، آموزش، حمایت اجتماعی.

^{*}نویسنده مسئول: Ghiasvand_fereshteh@yahoo.com

مقدمه

جهان امروز، جهان تفاوت‌ها است. در گذشته، جوامع همگونی بیشتری داشتند ولی با تغییرات چند سده‌ی اخیر، چهره‌ی جهان و زندگی انسان دگرگون گردیده است. افرادی از فرهنگ‌ها و آداب و رسوم مختلف دور هم جمع شده‌اند که از نظر ارزشی و عقیدتی با هم بسیار متفاوت هستند (Kobayashi, 2010). در این تغییرات شتابان خانواده‌ها انتقال دهندگان اصلی ارزش‌های فرهنگی و عمده‌ترین الگوهای رفتاری هستند. این پایگاه مهم اجتماعی با قدرت و تحکم خود رفتار اعضاء را تحت تاثیر قرار می‌دهد و جامعه را نیز با نیرویی پنهان تحت سیطره خود درمی‌آورد. کودکان از لحظه تولد تا بزرگسالی در خانواده، صفات و رفتارها و ویژگی‌های خانوادگی را به خود جذب می‌کنند و رفتارشان بازتابی از برداشت‌های آن‌ها از فضایی است که در آن رشد کرده‌اند (بهزادی و همکاران، ۱۳۹۱). هنجارها در اصطلاح جامعه‌شناسی به الگوی رفتاری گفته می‌شود که روابط و کنش‌ها را تنظیم می‌کند و اکثریت جامعه به آن پایبند هستند (Giannetti, 2004). سبک‌های تربیتی و الگوهای رفتاری بر توانایی افراد در انطباق با شرایط و مدیریت خود در مواجهه با موقعیت‌های جدید تاثیرگذار خواهد بود. از طرفی پیشینه خانواده، قرار گرفتن در معرض کسب‌وکار دیگران و تجربه‌ی قبلی در زمینه‌ی کارآفرینی در نگرش افراد نسبت به خودکارآمدی کارآفرینانه افراد تأثیرگذار خواهد بود (Carr et al., 2007).

خودکارآمدی به دشواری یا سهولت درک شده توسط شخص برای انجام عملی خاص اشاره دارد. به عبارت دیگر، اعتقاد یک فرد به توانایی شخصی خود برای انجام فعلیتی را خودکارآمدی می‌گویند. طبق تحقیق آسیماکوپولوس و همکاران تاثیر والدین و الگوها می‌تواند یک عنصر

تعیین کننده در سطح خودکارآمدی کارآفرینی فردی باشد. در بسیاری از موارد، درک توانایی خویش، تعیین کننده‌تر از مهارت‌های واقعی است که فرد برای یک رفتار خاص نیاز دارد. به همین دلیل است که ما بر این باوریم که محیط یک فرد می‌تواند درک او از توانایی و در نتیجه قصد او را برای پیشرفت رشد دهد (Asimakopoulos et al., 2019). والدینی که حرفه‌های مختلفی دارند، دارای تجربیات مختلفی هستند و در نتیجه فرزندان آن‌ها ارزش‌های اجتماعی مختلفی را تجربه می‌کنند. خانواده نه تنها در ارزش‌های اجتماعی و حتی در صلاحیت تحصیلی فرزندان مؤثر است، بلکه توانمندی والدین در انجام وظایف حرفه‌ای خود در کسب موفقیت‌های اجتماعی فرزندان نیز تأثیر بسزایی دارد (سیف، ۱۳۸۶).

افرادی که دارای خودکارآمدی بالایی هستند برای انجام یک کار سخت‌تر کار می‌کنند و بیشتر از افرادی که خودکارآمدی پایینی دارند، آن کار را دنبال می‌کنند و سپس آن را ادامه می‌دهند (Shapero et al., 1982). دانشجوی خودکارآمد به عنوان یک مفهوم مهم در پژوهش‌های آموزشی در طول سی سال گذشته ظهور کرده است. از اوایل دهه ۱۹۹۰ میلادی تاکنون، محققان در بخش آموزش عالی تلاش کردند تا عوامل آموزشی را شناسایی کنند که خودکارآمدی دانشجویان را تحت تاثیر قرار می‌دهد (خالق‌خواه و همکاران، ۱۳۹۷).

شواهد علمی نشان می‌دهد که خودکارآمدی نه تنها تاثیر مثبتی در کارآفرینی افراد دارد، بلکه یکی از مهمترین عوامل قصد کارآفرینی افراد در ایجاد شرکت‌های جدید است (Chen, 1998). بنابراین، جهت ارتقاء و بهبود خودکارآمدی افراد نیاز به برخی از اصلاحات در آموزش برای ارتقاء کارآفرینی در جوانان با هدف افزایش خودکارآمدی ادراک شده است. البته خودکارآمدی افراد تنها تحت تاثیر آموزش مهارت‌های کارآفرینی نیست، بلکه رفتار افراد

واکنش‌های استرس‌زا، تنش و هیجان، ناتوانی و وضعیت‌های روحی مثبت را قدرت و خودکارآمدی تلقی می‌کنند. بر همین اساس در این پژوهش تاثیر هنجارهای خانوادگی (هنجارهای آموزشی، هنجارهای رفتاری خانوادگی، هنجارهای تربیتی) در خودکارآمدی کارآفرینانه دانشجویان مورد بررسی قرار می‌گیرد.

پیشینه تحقیق

نتایج تحقیق آووگیل و همکاران (Awogbenle et al., 2010) در کشور نیجریه نشان می‌دهد که اکثر دانشجویان خود اشتغالی را برای کسب درآمد بیشتر در آینده خود ترجیح می‌دهند. به عبارت دیگر دانشجویان از طریق نوآوری، که یکی از صفات اصلی کارآفرینان محسوب می‌شود، دست به فعالیت‌های کارآفرینی اشتغال‌زا می‌زنند (Awogbenle et al., 2010). برخلاف سایر ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینی که نسبتاً ایستا هستند، خودکارآمدی تحت تاثیر عوامل زمینه‌ای مانند آموزش و تجربیات گذشته قرار دارد (Hall, 2003). برخی از محققان بر این باورند که خودکارآمدی مشابه سایر خصوصیات شخصی مانند منبع کنترل است، اگرچه از برخی جنبه‌ها متفاوت است. "منبع کنترل" عبارت است از اعتقاد کلی به قدرت افراد بر نتایج اقدامات، در حالی که خودکارآمدی اعتماد به نفس عمیقی در انجام کارهای خاص است. علاوه بر این، خودکارآمدی می‌تواند به سایر وظایف یا عملکردهای مرتبط تعمیم یابد (Chen et al., 1998). جالب‌تر اینکه، خودکارآمدی یکی از مؤلفه‌های اصلی الگوهای قصد کارآفرینی است، اگرچه تفاوت‌های فنی ظریفی بین آن‌ها وجود دارد (Segal et al., 2005).

افزایش خودکارآمدی دانشجویان، آن‌ها را قادر می‌سازد تا با تلاش بیشتری چالش‌ها را ادامه دهند و

باید شایسته بوده و از حمایت روانی و عاطفی برخوردار شوند (Asimakopoulos et al., 2019). با توجه به این‌که تاکید آموزش عالی بر آموزش‌های دستاورد محور متمرکز است، تلاش برای استفاده از دانش، آگاهی و مهارت دانشجویان در این زمینه ضروری به نظر می‌رسد. محققان معتقدند که در زمینه آموزش، افکار و اعتقادات دانشجویان در فرآیند یادگیری نقش مهمی دارد. در این بین خودکارآمدی یک عنصر کلیدی و متغیری مهم در یادگیری دانشجویان است، چرا که بر انگیزش و یادگیری دانشجویان تاثیر می‌گذارد (Pajares et al., 2014). در مورد آموزش کارآفرینی، شواهد نشان می‌دهد که برنامه‌های آموزش کارآفرینی در مدارس و دانشگاه‌ها افزایش چشم‌گیری دارد (Karami et al., 2016). با توجه به شواهد مربوط به تاثیر مثبت آموزش کارآفرینی بر خودکارآمدی افراد و قصد کارآفرینی افراد، مطالعات بیشتری لازم است تا بتوان همه عوامل تاثیرگذار بر برنامه‌های آموزشی کارآفرینی را مورد بررسی قرار داد (Thomas et al., 2014; Asimakopoulos et al., 2019). خانواده، این واحد به ظاهر کوچک اجتماعی از ارکان عمده و از نهادهای اصلی هر جامعه به شمار می‌رود. والدین با رفتار خود می‌توانند در رشد اعتماد به نفس، خلق ایده‌های جدید در خانواده و تعیین مسیر شغلی فرزندان نقش‌های اساسی ایفا کنند (سیف، ۱۳۶۸). منظور از خودکارآمدی کارآفرینانه در تحقیق حاضر تشخیص فرد از توانایی‌های خویش برای تبدیل مهارت‌ها به اقدامات کارآفرینی است. همچنین خود کارآمدی کارآفرینانه شامل تجربیات مشاهده‌ای یا الگوبرداری است که در بین دانشجویان و همسالان این امکان مناسب را برای مقایسه یکدیگر فراهم می‌سازد. در نهایت حالت‌های روانی و فیزیولوژیکی که فرد در درون خود احساس می‌کند، مانند اضطراب،

با توجه به اهمیت تأثیر خانواده بر جامعه و شکل‌گیری هویت انسان، بررسی شیوه اعمال قدرت و سبک تربیتی خانواده امری حیاتی است. شیوه صحیح اعمال قدرت از فرهنگی تا فرهنگ دیگر فرق می‌کند. برای اندازه‌گیری شیوه اعمال قدرت در خانواده مقیاس خوشفر و محمدی نیا با ۲۰ گویه سه بعد از ابعاد قدرت (اقتدارگرا، دموکراتیک، سهل‌گیرانه) را سنجش کردند (خوشفر و همکاران، ۱۳۹۳). از دیدگاهی دیگر، سه نوع رفتار مقتدرانه، سهل‌گیر و مستبدانه رفتار والدین با فرزندان از هم تفکیک می‌شود. در نوع اقتداری یا دموکراتیک، والدین به نظرهای مخالف فرزند گوش می‌دهند، نسبت به خواسته‌ی او پذیرش بیشتری دارند و به موقع تشویق و تنبیه می‌کنند. در نوع رفتار سهل‌گیر، والدین توانایی کنترل فرزندان را ندارند و از آنان انتظار رفتار عاقلانه هم ندارند. در نوع رفتار مستبدانه نمایش قدرت والدین به خوبی نمایان است و فرزندان باید کاری را انجام دهند که والدین می‌خواهند. لذا نوع رفتارهای والدین در فرمان‌برداری، اعتماد به نفس، مهارت اجتماعی و استقلال رأی فرزندان مؤثر است و بر رفتارهای فرزندان در آینده اثرگذار است (Baumrind, 1967). در تحقیق حاضر برای سنجش سبک تربیتی والدین از تلفیق گویه‌های خوشفر و همکاران (۱۳۹۳) و بانمریند (۱۹۷۶) استفاده شد. همچنین عواملی نظیر رعایت نظم، کمک به هموع، صداقت، مثبت‌اندیشی، پایبندی به آداب و رسوم، رعایت قوانین، شکیبایی، برقراری ارتباط سازنده، عقل‌معاش که توسط محققان مختلف به‌عنوان ویژگی‌های خانوادگی مؤثر بر کارآفرینی هنجارهای رفتاری خانواده مورد بررسی قرار گرفته‌اند (سعیدی کیا، ۱۳۸۵؛ احمدپورداریانی، ۱۳۸۶). با نظر گرفتن اهمیت خودکارآمدی کارآفرینانه در بهبود عملکرد و موفقیت‌های افراد در زندگی از جمله موفقیت تحصیلی و در نهایت

برنامه‌ها و استراتژی‌هایی را برای دستیابی به اهداف بالاتر کارآفرینی تدوین کنند (Shane et al., 2003). همچنین صفت خودکارآمدی می‌تواند ملاک تشخیص کارآفرینان از کسانی که قصد جدی ایجاد کسب و کار خود را ندارند در نظر گرفته شود (Lope Pihie, 2009). پاچارس و میلر (۲۰۰۸) در پژوهش‌های خود دریافتند که خودکارآمدی مانند توانایی ذهنی عمومی بر پیشرفت تحصیلی افراد تأثیر می‌گذارد.

نتایج تحقیق خالق‌خواه و همکاران (۱۳۹۷) نشان داد که برنامه‌های آموزشی مبتنی بر نظریه شناخت اجتماعی امکان افزایش خودکارآمدی کارآفرینانه دانشجویان را دارند. برخی پژوهش‌ها اهمیت خودکارآمدی را در کیفیت زندگی (کیایی و همکاران، ۱۳۹۵) تمایز یافتگی (نیارکی و همکاران، ۲۰۱۳)، پیشرفت تحصیلی (ابوالقاسمی و همکاران، ۱۳۹۱ و Goulao, 2014)، انگیزش تحصیلی (Ferda Bedel, 2016)، انعطاف‌پذیری (اصل دهقان، ۱۳۹۷)، عملکرد تحصیلی (پیشانی و همکاران، ۱۳۹۵)، حمایت خانواده (رحمانیان کوشکی و همکاران، ۱۳۹۱) و تعهد علمی (Chemers et al., 2011; Bink et al., 2006) نشان می‌دهند. تحقیقات زیادی نشان می‌دهد که خودکارآمدی بر عملکرد دانشجویان و جنبه‌های مختلفی از رفتار آن‌ها مانند پشتکار، انتخاب وظایف و ... تأثیر می‌گذارد (خالق‌خواه و همکاران، ۱۳۹۷).

به‌طور کلی، موفقیت‌ها حس قوی خودکارآمدی را می‌سازند و شکست‌ها این حس را کاهش می‌دهند، به خصوص هنگامی که این شکست‌ها قبل از حس قوی خودکارآمدی توسعه‌یافته، اتفاق بیفتند. حس قوی خودکارآمدی به آسانی به موفقیت منجر نمی‌شود و نیازمند تجربیات زیادی در غلبه بر موانع و موقعیت‌های دشوار از طریق تلاش و پشتکار است (غیاثوند غیائی، ۱۳۹۷؛ خالق‌خواه و همکاران، ۱۳۹۷).

خانواده، هنجارهای رفتاری خانواده، هنجارهای تربیتی خانواده) مورد بررسی قرار گرفتند (جدول ۱). در بخش دیگر پرسشنامه از پرسشنامه استاندارد خودکارآمدی شرر و همکاران (۱۹۸۲) حاوی ۱۷ گویه در قالب طیف لیکرت به منظور سنجش میزان خودکارآمدی دانشجویان (متغیروابسته تحقیق) استفاده شد. قابل ذکر است این پرسشنامه در تحقیقات داخلی بسیاری محققین از جمله (دلاور و همکاران، ۱۳۹۲؛ صفا و همکاران، ۱۳۹۴؛ درتاج و همکاران، ۱۳۹۲؛ محسنی و همکاران، ۱۳۹۲) استفاده شده است.

جامعه آماری تحقیق حاضر شامل ۳۰۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تاکستان بود که تعداد ۳۴۱ نفر براساس جدول کرجسی و مورگان به عنوان نمونه انتخاب شدند. آزمون مقدماتی به منظور سنجش پایایی ابزار تحقیق بین ۲۵ نفر از دانشجویان (دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه جامع علمی کاربردی قزوین) صورت گرفت. میزان آلفای کرونباخ بخش‌های مختلف پرسشنامه در جدول ۲ آورده شده است. روایی محتوایی پرسشنامه توسط هیأت علمی گروه مشاوره و روانشناسی و مدرسان درس کارآفرینی مورد تایید قرار گرفت. برای ارسال پرسشنامه به دلیل عدم دسترسی حضوری به دانشجویان، شماره تلفن همراه و آدرس ایمیل دانشجویان از انفورماتیک دانشگاه اخذ شده و به صورت تصادفی پرسشنامه‌ها به تعداد ۳۴۱ مورد از شماره‌های اخذ شده و ایمیل‌های موجود ارسال شد. پس از ارسال پرسشنامه‌ها از طریق فضای مجازی تعداد ۲۰۶ پرسشنامه تکمیل شد. پس از گردآوری داده‌ها پاسخ‌های افراد وارد نرم‌افزار SPSS شد و داده‌ها تجزیه و تحلیل شد.

کارآفرینی افراد، انجام تحقیقاتی در زمینه بررسی خودکارآمدی کارآفرینانه دانشجویان ضروری به نظر می‌رسد. بیش از ۱۰ سال است که در سیاست‌های کلان دانشگاه آزاد اسلامی درس کارآفرینی و پروژه به ارزش سه واحد به صورت اجباری در مقطع کاردانی و بصورت اختیاری در مقطع کارشناسی ارائه می‌گردد. با این حال دانشجویان بیشتر تحت تاثیر محیط اجتماعی و خانواده قرار دارند و این محیط می‌تواند نقش تعیین کننده‌ای در آموزش‌های تکمیلی به دانشجویان ایفا کند. لذا این مطالعه در نظر دارد که نقش هنجارهای خانوادگی بر خودکارآمدی کارآفرینانه را به عنوان خودباوری یک فرد یا باورهای شخصی‌اش در مورد صلاحیت‌ها و شایستگی‌هایش مورد بررسی قرار دهد. لذا هدف کلی تحقیق بررسی تاثیر هنجارهای خانوادگی بر خودکارآمدی کارآفرینانه دانشجویان است. اهداف اختصاصی تحقیق شامل بررسی تاثیر هنجارهای آموزشی تحصیلی، هنجارهای تربیتی و هنجارهای رفتاری خانواده و تاثیر هر یک بر خودکارآمدی کارآفرینانه دانشجویان است.

روش تحقیق

این تحقیق از لحاظ هدف، کاربردی و از لحاظ درجه نظارت و کنترل، میدانی و از لحاظ گردآوری داده‌ها از نوع تحقیقات توصیفی است. همچنین تحقیق حاضر در زمره‌ی تحقیق‌های پیمایشی است. در تحقیق حاضر ابزار گردآوری داده‌ها و اندازه‌گیری متغیرها، پرسشنامه‌ای شامل دو بخش بود. بخش اول محقق ساخته که با توجه به چارچوب نظری و اهداف تحقیق تدوین شد که برای سنجش هنجارهای خانوادگی جامعه آماری مورد استفاده قرار گرفت. هنجارهای خانوادگی (متغیرهای مستقل) تحقیق در سه بخش (هنجارهای آموزشی

جدول ۱- تعاریف مفهومی و کارکردی متغیرهای تحقیق

نام متغیر	تعریف مفهومی	مقیاس سنجش
سن، تعداد افراد خانواده	سن افراد، تعداد افراد خانواده	نسبتی
رشته، مقطع تحصیلی افراد و جنسیت	رشته و مقطع تحصیلی افراد، جنسیت	اسمی
تعداد افراد خانواده	تعداد	نسبتی
هنجارهای تربیتی	نوع رفتارهای والدین در تربیت فرزندان بر می‌گردد که بر فرمانبرداری، اعتماد به نفس، مهارت اجتماعی و استقلال رأی فرزندان اثر می‌گذارد.	طیف لیکرت- رتبه‌ای
هنجارهای رفتاری خانواده	رعایت نظم، کمک به هم‌نوع، صداقت، مثبت اندیشی، پابندی به آداب و رسوم، رعایت قوانین، شکیبایی، برقراری ارتباط سازنده، عقل معاش	طیف لیکرت- رتبه‌ای
هنجارهای آموزشی خانواده	معدل و رضایت از کیفیت کلاس‌ها و نحوه برگزاری کلاسهای عملی درس کارآفرینی	نسبتی، طیف لیکرت (رتبه‌ای)
خودکارآمدی کارآفرینانه	پرسشنامه استاندارد خودکارآمدی شرر و همکاران (۱۹۸۲)، سنجش باور یک فرد به توانایی‌هایش در دستیابی به اهداف و فعالیت‌های کارآفرینی	طیف لیکرت- رتبه‌ای

جدول ۲- ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده برای بخش‌های مختلف پرسشنامه

ردیف	گویه	تعداد گویه	ضریب آلفای کرونباخ
۱	خودکارآمدی	۱۷	۰/۹۵
۲	هنجارهای آموزشی خانواده	۴	۰/۸۹
۳	هنجارهای رفتاری خانواده	۱۰	۰/۸۸
۴	هنجارهای تربیتی خانواده	۱۳	۰/۹۰
۵	مشخصات عمومی	۷	۰/۹۳

در رشته‌های مهندسی کشاورزی و ۲۷ درصد نیز در رشته‌های فنی و مهندسی مشغول به تحصیل هستند. حدود ۴۴/۳ درصد پاسخگویان در مقطع کاردانی و ۴۰/۵ درصد در مقطع کارشناسی و حدود ۱۵ درصد پاسخگویان نیز در مقطع کارشناسی ارشد و بالاتر مشغول تحصیل هستند. نتایج نشان داد حدود ۵۲ درصد پاسخگویان در خانواده ۴ نفره زندگی می‌کنند.

یافته‌ها: یافته‌های تحقیق در دو بخش توصیفی و استنباطی مورد تحلیل قرار گرفته است. نتایج حاصل از تحقیق نشان داد متوسط سن پاسخگویان ۱۹ سال (انحراف معیار: ۵/۶۵) است. حدود ۷۲ درصد پاسخگویان زن بودند. توزیع فراوانی دانشجویان بر اساس رشته نشان داد اکثریت پاسخگویان (۵۲ درصد) در رشته‌های علوم انسانی، حدود ۲۱ درصد آنان

فرشته غیاثوند غیاثی

جدول ۳- توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سبک تربیت خانوادگی

سبک تربیتی	فراوانی	درصد	درصد معتبر
اقتدارگرا	۹۸	۴۷/۶	۴۷/۶
دموکراتیک	۶۵	۳۱/۶	۷۹/۱
سهل گیرانه	۲۵	۱۲/۱	۹۱/۳
بدون پاسخ	۱۸	۸/۷	۱۰۰
جمع	۲۰۶	۱۰۰	--

نتایج تحقیق نشان داد اکثریت پاسخگویان (حدود ۵۵ درصد) در طبقه اجتماعی متوسط قرار دارند. حدود ۳۶ درصد پاسخگویان نیز در طبقه اجتماعی متوسط به بالا قرار داشتند و تنها ۷/۸ درصد پاسخگویان در طبقه اجتماعی در طبقه متوسط به پایین قرار دارند (جدول ۴).

جدول ۴- توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس طبقه اجتماعی پاسخگویان

طبقه اجتماعی	فراوانی	درصد	درصد معتبر
پایین تر از متوسط	۱۶	۷/۸	۷/۸
در حد متوسط	۱۱۳	۵۴/۹	۶۰/۷
متوسط به بالا	۷۴	۳۵/۹	۹۶/۱
بدون پاسخ	۳	۱/۵	۱۰۰
جمع	۲۰۶	۱۰۰	--

بر اساس یافته‌های تحقیق مشخص شد حدود ۴۰ درصد پاسخگویان (اکثریت آنان) در خانواده‌ای پدرسالار رشد یافته‌اند و حدود ۲۸ درصد پاسخگویان در خانواده فرزند سالار پرورش یافته‌اند و ۱۶/۵ درصد آنان در خانواده مادر سالار بزرگ شده‌اند (جدول ۵).

جدول ۵- توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس هنجارهای تربیتی خانواده

هنجارهای تربیتی خانواده	فراوانی	درصد	درصد معتبر
پدرسالار	۸۶	۳۹/۸	۳۹/۸
مادر سالار	۳۵	۱۶/۵	۵۶/۳
فرزند سالار	۵۸	۲۸/۲	۸۴/۵
بدون پاسخ	۲۷	۱۵/۵	۱۰۰
جمع	۲۰۶	۱۰۰	---

نتایج آزمون من ویتنی برای مقایسه میانگین هنجارهای رفتاری خانواده بر اساس جنسیت نشان داد در مورد گویه‌های "میزان رعایت نظم و انضباط"، "راستگویی و صداقت"، "بها دادن به کار و تلاش"، "میزان مسئولیت پذیری" و "میزان کمک به هموعان" تفاوت معنی‌داری بین پاسخگویان زن و مرد وجود دارد. با توجه به میانگین رتبه‌ای می‌توان این‌گونه بیان کرد که به جز گویه "برقراری ارتباط سازنده با دیگران" در سایر گویه‌ها دانشجویان زن، میزان رعایت نظم و انضباط بالاتر، راستگویی و

صداقت بیشتر، بهاءدادن بیشتر به کار و تلاش، میزان مسئولیت‌پذیری بالاتر و میزان کمک به هم‌نوعان بیشتری را دارند (جدول ۶).

جدول ۶- مقایسه میانگین هنجارهای رفتاری خانواده بر اساس جنسیت پاسخگویان

سطح معنی‌داری	Z	میانگین رتبه‌ای		هنجارهای رفتاری خانواده
		مرد	زن	
**۰/۰۰۰۱	۲/۹۲۸	۸۹/۹۷	۱۰۸/۹۳	میزان رعایت نظم و انضباط
*۰/۰۵	۲/۵۰۱	۸۹/۸۷	۱۰۳/۲۹	راستگویی و صداقت
*۰/۰۱۱	۲/۵۲۹	۹۶/۵۸	۱۰۸/۹۳	مثبت‌اندیشی
*۰/۰۵	۲/۷۶	۹۴/۸۸	۱۰۶/۲۸	بها دادن به کار و تلاش
*۰/۰۲۱	۲/۳۰۵	۱۱۳/۰۱	۹۹/۶۸	برقراری ارتباط سازنده با دیگران
*۰/۰۴۹	۲/۵۴۳	۹۹/۲۸	۱۰۵/۱۹	میزان مسئولیت‌پذیری
*۰/۰۰۹	۲/۶۲۶	۸۷/۲۶	۱۱۰/۰۲	میزان کمک به هم‌نوعان

** معنی‌داری در سطح یک درصد

مقاطع تحصیلی مختلف، سبک تربیتی مختلف و طبقه اجتماعی مختلف تفاوت معنی‌داری دارد (جدول ۷).

نتایج آزمون کروسکال والیس برای مقایسه میانگین خود کارآمدی کارآفرینانه دانشجویان نشان داد که خودکارآمدی کارآفرینانه دانشجویان با توجه

جدول ۷- مقایسه میانگین نمره خودکارآمدی کارآفرینانه بین گروه‌های مختلف دانشجویان

Sig	Chi-square	میانگین رتبه‌ای	شهرستان	متغیر
۰/۱۷۱	۳/۵۳۵	۱۳۲/۴۲	انسانی	رشته
		۱۳۲/۰۸	کشاورزی	
		۱۲۵/۲۶	فنی مهندسی	
۰/۰۳۷	۶/۵۷۰	۹۰/۵۰	کاردانی	مقطع تحصیلی
		۱۰۰/۰۱	کارشناسی	
		۱۲۵/۲۶	ارشد و بالاتر	
۰/۰۱	۳۸/۷۵	۹۹/۹۲	اقتدارگرا	سبک تربیتی
		۱۴۸/۱۳	دموکرات	
		۹۵/۱۱	سهل‌گیرانه	
۰/۶۶۳	۰/۸۲۱	۱۱۲/۸۳	پدرسالار	هنجارهای تربیتی خانواده
		۱۰۱/۶۵	مادرسالار	
		۱۰۹/۱۴	فرزندسالار	
۰۰/۰۰۱	۳۱/۱۸۹	۱۱۶/۵۰	متوسط به پایین	طبقه اجتماعی
		۱۱۲/۳۰	متوسط	
		۵۵/۸۵	متوسط به بالا	

اجتماعی و عملکرد تحصیلی قادرند ۶۰/۷ درصد تغییرات متغیر وابسته پژوهش یعنی میزان خودکارآمدی کارآفرینانه دانشجویان مورد مطالعه را تبیین نمایند و حدود ۴۰ درصد باقی مانده مربوط به متغیرهایی می شود که در این مطالعه توسط پژوهشگر شناسایی نشده اند (جدول ۸).

متغیرهای مؤثر بر خودکارآمدی دانشجویان: در این قسمت با وارد کردن متغیرهایی که همبستگی معنی داری با متغیر وابسته ی تحقیق (خودکارآمدی دانشجویان) داشتند در رگرسیون چند متغیره، رابطه علی آنها بررسی شد. نتایج نشان داد که چهار متغیر مسئولیت پذیری افراد، سبک تربیتی خانواده، طبقه

جدول ۸- مقدار تاثیر متغیرهای اثرگذار بر میزان خودکارآمدی کارآفرینانه پاسخگویان

Sig	t	ضریب استاندارد Beta	ضریب غیراستاندارد B	متغیرهای مستقل
۰/۰۰۱	۴/۸۲۶	--	۰/۶۸۹	ضریب ثابت
۰/۰۰۱	۳/۱۵۰	۰/۱۷۸	۰/۱۱۵	مسئولیت پذیری (X ₁)
۰/۰۰۱	۲/۳۳۷	۰/۱۳۹	۰/۰۵۹	سبک تربیتی (X ₂)
۰/۰۲۰	۴/۶۷۰	۰/۲۷۴	۰/۰۹۶	طبقه اجتماعی (X ₃)
۰/۰۰۲	۷/۶۹۰	۰/۴۳۸	۰/۱۷۵	عملکرد تحصیلی (X ₄)
F=29.352 R ² =0.369 R=0.607				** معنی داری در سطح ۱ درصد

محصولات جدید، فرایندها و روش های نو بیش از پیش ضرورت دارند (مشایخی و همکاران، ۱۳۸۷). از طرفی یکی از مهمترین و اساسی ترین دغدغه مسئولان کشور در سال های اخیر، بیکاری است که یافتن راه حل برای این دغدغه حائز اهمیت است (بکان و همکاران، ۱۳۹۹). از جمله متغیرهایی که در زندگی افراد بویژه دوره نوجوانی نقش برجسته ای دارد و در کارکردهای خانواده و والدین ریشه دارد، خودکارآمدی است. مفهوم خودکارآمدی به عنوان عاملی مؤثر در زندگی به درک فرد از مهارت ها و توانایی هایش در اجرای موفقیت آمیز عملکردی خاص تأکید دارد. نتایج تحقیق نشان داد سبک تربیتی خانواده با خودکارآمدی فرزندان رابطه دارد. این یافته با یافته های بهزادی و همکاران (۱۳۹۱) و اصل دهقان و همکاران (۱۳۹۷) همسو است. با توجه به میانگین رتبه ای سبک های تربیتی در تبیین این یافته می توان گفت در خانواده های دموکرات افراد خانواده از انعطاف پذیری بیشتری برخوردار هستند. بنابراین در مواجهه با مشکلات و

معنی دار بودن آزمون F حاکی از برآزش مناسب و معنی داری معادله رگرسیون است. براساس آماره بتا، تاثیرگذارترین متغیر مستقل بر متغیر وابسته (خودکارآمدی دانشجویان)، متغیر مسئولیت پذیری است. سایر متغیرها به ترتیب اهمیت تاثیرگذاری بر متغیر وابسته پژوهش (خودکارآمدی کارآفرینانه دانشجویان) شامل سبک تربیتی پاسخگویان، طبقه اجتماعی و عملکرد تحصیلی هستند. معادله رگرسیونی عبارت است از:

$$Y=0.689+0.115X_1+0.059X_2+0.096 X_3+0.175 X_4$$

بحث و نتیجه گیری

امروزه تحولات و دگرگونی های نظام اجتماعی، اقتصادی ناشی از پیشرفت علم و تکنولوژی است که به نوبه خود به دیدگاه ها، ضرورت ها و نیازهای جدید منجر شده است. از این رو تداوم حیات و بقای جوامع نیازمند ارائه راه ها و روش های جدید به منظور مقابله با مشکلات است. به همین دلیل نوآوری، ابداع، تولید

نیازهای بازار و توانایی تولید محصول یا خدمات مناسب برای تأمین این نیازها با مهارت خودکارآمدی ارتباط دارند. از طرفی این یافته همسو با نتایج تحقیق (Bink et al., 2006) است که نشان داد که ویژگی خودکارآمدی با سطح تحصیلات عالی، تجربه صنعتی و مدیریتی افراد و آموزش‌های دانشگاهی آن‌ها ارتباط دارد. از این نظر "خودکارآمدی کارآفرینی" اعتقاد جدی شخصی به مهارت‌ها و توانایی‌ها برای راه اندازی کسب‌وکار و هدایت آن به سمت موفقیت است.

پیشنهادها

با توجه به یافته‌های تحقیق پیشنهاد می‌شود ترغیب و حمایت‌های اجتماعی بیشتری از دانشجویان در محیط خانواده، دانشگاه و جامعه صورت گیرد؛ تشویق و بازخورد مثبت از سوی خانواده و استادان دانشگاه در این زمینه بسیار مؤثر خواهد بود. بنابراین پیشنهاد می‌شود نظام آموزشی دانشگاه محتوای برنامه‌های آموزشی را بر اساس هنجارهای اجتماعی - خانوادگی مرسوم پایه‌گذاری نموده و در اجرای دوره‌ها و ارزشیابی دانشجویان ضمن در نظر داشتن تفاوت‌های فردی به هنجارهای حاکم بر محیط اجتماعی و خانوادگی فراگیران توجه داشته باشد و سبک‌های تدریس و الگوهای آموزشی مخاطب محور و مشارکتی توانمند ساز را در اولویت قرار دهند.

کسانی که کارآیی کارآفرینی بالاتری دارند، بیشتر علاقه‌مند به انجام فعالیت‌های کارآفرینی هستند و از رویارویی با چالش‌ها و از بین بردن موانع موجود در روند ایجاد سرمایه‌گذاری، احساس اطمینان می‌کنند و سرمایه‌گذاری را به سمت موفقیت و رشد هدایت می‌کنند. بنابراین پیشنهاد می‌شود آموزش‌های پیشرفته و آموزش‌های دوره‌ای مرتبط با خودکارآمدی برای دانشجویان برگزار شود.

موضوعات، مسائل از طریق گفتگو حل می‌شود. فرزندان این خانواده‌ها در حل مسائل به صورت مستقل موفق هستند و از فرزندان حمایت می‌شود. بنابراین احتمال می‌رود از حس استقلال و خودکارآمدی بیشتری برخوردار باشند. نتایج تحقیق نشان داد دو متغیر سبک تربیتی و طبقه اجتماعی تأثیر بسیار زیادی در تبیین متغیر وابسته تحقیق (خودکارآمدی) داشتند. این نتایج همسو با نتایج تحقیق کیایی و همکاران (۱۳۹۵)، اصل دهقان و همکاران (۱۳۹۷) و زارعیان (۱۳۸۵) است. از طرفی انسجام در خانواده احساس همبستگی و تعهد عاطفی است که اعضای خانواده نسبت به یکدیگر دارند. این که خانواده‌ها چگونه در عین تغییر، پایداری خود را حفظ می‌کنند، اشاره به انعطاف‌پذیری دارد (Rada, 2014).

طبق یافته‌های تحقیق در بیشتر گویه‌ها تفاوت معنی‌داری بین هنجارهای رفتاری دانشجویان دختر و پسر وجود داشت. در سایر تحقیقات نیز با توجه به تفاوت‌های زیستی و الگوگیری متفاوت از والدین تفاوت معنی‌داری بین خودکارآمدی دختران و پسران مشاهده شده است (اصل دهقان، ۱۳۹۷). بنا به نظریه شولت و همکاران (۱۳۹۰) هر چه دنیای فرزندان گسترش پیدا می‌کند، الگوهای بیشتری از هم‌سالان می‌گیرند. بی‌شک ستون‌های اصلی و بنیانگذاران خانواده والدین هستند و ویژگی‌های رفتاری آن‌ها می‌تواند هم بر کارکردهای خانواده اثر داشته باشد و هم نقش عمده‌ای بر ویژگی‌ها و رفتار خودکارآمدی فرزندان داشته باشد.

طبق نتایج تحلیل رگرسیون یکی از عوامل مؤثر بر خودکارآفرینی دانشجویان عملکرد تحصیلی آنان بود. نتایج تحقیقات (Lope Pihie, 2009, Hall, 2003) نیز حاکی از این است که بین عملکرد تحصیلی و خودکارآمدی افراد رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین مهارت اساسی لازم و توانایی شناخت

۳. اصل دهقان، ف. و حسینیان، س. ۱۳۹۷. نقش انعطاف‌پذیری خانواده و تمایز یافتگی مادران در خودکارآمدی نوجوانان. فصلنامه فرهنگی-تربیتی زنان و خانواده، ۱۳ (۴۵): ۷۳-۵۵.
۴. بکان، س.، جهانیان، ر. و ایران‌نژاد، پ. ۱۳۹۹. سازوکارهای توسعه کارآفرینی پایدار در ساختار و جهت‌گیری‌های یک نظام آموزشی. مجله تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران، ۲ (۳): ۴۹۹-۵۱۲.
۵. بهزادی، ب.، سروقد، س. ۱۳۹۱. بررسی رابطه انعطاف‌پذیری خانواده و سبک‌های هویت با نقش واسطه‌گری گرایش به تفکر انتقادی در دختران نوجوان. مجله زن و مطالعات خانواده، ۴ (۱۵): ۸۰-۶۳.
۶. پریشانی، ن. و عبدی‌زین، س. ۱۳۹۵. نقش خودکارآمدی، هوش هیجانی و سبک‌های فرزندپروری والدین در پیش‌بینی انگیزش پیشرفت تحصیلی دختران دبیرستانی. مجله دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی، ۱۷ (۲): ۷۹-۷۰.
۷. خالقی‌خواه، ع. و نجفی، ح. ۱۳۹۷. عوامل مؤثر بر خودکارآمدی دانشجویان. رویش روانشناسی، ۷ (۱۲): ۲۷۱-۲۹۰.
۸. خوش‌فر، غ. و محمدی‌نیا، م. ۱۳۹۳. ساختار قدرت در نهاد خانواده با نگرش نسبت به سبک زندگی اسلامی، مورد مطالعه: خانواده‌های ساکن شهر گرگان. فصلنامه جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی، ۱ (۳): ۱۲۹-۹۵.
۹. در تاج، ا. لسانی، م. و رستمی‌نسب، ع. ۱۳۹۲. تاثیر آموزش مهارت‌های مدیریت زمان بر خودکارآمدی دانشجویان روانشناسی دانشگاه شهید باهنر کرمان. پژوهش در نظام‌های آموزشی، ۷ (۲۱): ۴۳-۵۶.
۱۰. دلاور، ع.، نجفی، م.، محمد رضایی، ع.، دبیری، س. و رضایی، ن.م. ۱۳۹۲. خصوصیات روان‌سنجی مقیاس خودکارآمدی عمومی در کارکنان دانشگاه. فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی، ۱۲ (۴): ۱۰۴-۸۷.
۱۱. رحمانیان کوشککی، م.، هواسی، ع. و چیدری، م. ۱۳۹۱. بررسی عوامل اثرگذار بر قصد کارآفرینانه

می‌توان با شناخت بهتر عوامل تاثیرگذار بر خودکارآمدی دانشجویان، با آموزش‌های مرتبط و برگزاری کارگاه‌های مرتبط با مشارکت افراد خانواده، ویژگی خودکارآمدی دانشجویان را به صورت مناسب هدایت و در نتیجه علاوه بر نقش مثبت آن از طریق افزایش توانمندی‌های افراد، فارغ‌التحصیلان با توان بالای کارآفرینی تربیت نمود. به طور کلی نتایج این تحقیق درک قابل توجهی از انگیزه دانشجویان دانشگاه برای کارآفرینی را نشان می‌دهد. همچنین به درک اهمیت صلاحیت‌های فردی به‌عنوان مبنایی برای هدایت افراد به سمت کارآفرینی کمک نموده و تمرکز بیشتر بر انگیزه‌های درونی افراد برای تلاش و موفقیت تاکید شود. شایسته است دانشگاه، دانش‌آموختگان خود را با ارزش‌گذاری توسعه نگرش‌های کارآفرینی و خودکارآمدی آموزش دهد، زیرا این نگرش در آموزش هم برای اشتغال و هم برای انتخاب شغل مفید مؤثر است. لذا بهترین پیشنهاد در این رابطه معرفی کسب‌وکارها و طرح‌های کارآفرینی موفق و بازدید از آنان به همراه خانواده‌ها و افراد ذی‌نفع بر دانشجویان، بحث و کار گروهی، یادگیری تجربی و به‌کارگیری استادان متخصص و باتجربه استفاده شود تا به شکل مطلوبی این باور را در دانشجویان ایجاد کند که آنان خودکارآمدی و توانایی لازم برای راه‌اندازی و مدیریت یک کسب‌وکار کارآفرینانه موفق را دارند.

منابع

۱. ابوالقاسمی، ع. و جوانمیری، ل. ۱۳۹۱. نقش مطلوبیت اجتماعی، سلامت روانی و خودکارآمدی در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر. مجله روانشناسی مدرسه، ۱ (۲): ۲۰-۶.
۲. احمد پور داریانی، م. ۱۳۸۶. کارآفرینی؛ تعاریف، نظریات، الگوها. انتشارات پردیس.

- Analysis and Strategic Management, 18 (1): 1-18.
22. Baumrind. D. 1967. Child Care Practices Antecedent three Patterns of Preschool Behavior. *Genetic Psychology Monographs*, 75 (1): 43-88.
23. Carr, J.C. and Sequeira, J.M. 2007. Prior family business exposure as intergenerational influence and entrepreneurial intent: A Theory of Planned Behavior approach. *Journal of Business Research*, 60 (10): 1090-1098.
24. Chemers. M., Zurbriggen. E.L., Syed. M. Goza, B.K. and Bearman, S. 2011. The role of efficacy and identity in science career commitment among underrepresented minority students. *Journal of Social Issues*, 67(3): 469-491.
25. Chen, C.C., Greene, P.G., and Crick, A. 1998. Does entrepreneurial self-efficacy distinguish entrepreneurs from managers?. *Journal of business venturing*, 13(4): 295-316.
26. Chen, C., Green, R. and Crick, A. 1998. The self-efficacy expectations and occupational preferences of females and males. *Journal of Business Venturing*, 13 (4): 295-316.
27. Ferda Bedel, E. 2016. Exploring Academic Motivation. Academic Self-efficacy and Attitudes toward Teaching in Pre-service Early Childhood Education Teachers. *Journal of Education and Training Studies*, 4 (1): 142-149.
28. Hall, As. 2003. Expanding Academic and Career Self-Efficacy: A Family Systems Framework. *Journal of Counseling & Development*, 81 (1): 33-39.
29. Kobayashi, T. 2010. Social Bridging Social Capital in Online communities: Heterogeneity and Social Tolerance of Online Game Players in Japan. *Journal of Human Communication Research*, 36(4): 546-56.
30. Giannetti, M. and Simonov, A. 2004. On the determinants of entrepreneurial activity: Social norms. Economic environment and individual characteristics. *Swed. Econ. Policy Rev*, 11(2): 269-313.
- دانشجویان کشاورزی دانشگاه آزاد ایلام. توسعه کارآفرینی، ۳ (۴): ۱۲۵-۱۴۴.
۱۲. زارعیان، م. ۱۳۸۵. بررسی تأثیر شخصیت مستبدانه والدین بر نگرش دانشجویان به دموکراسی (مورد مطالعه دانشجویان دانشگاه تهران) پایان نامه کارشناسی ارشد جامعه دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی دانشگاه الزهرا.
۱۳. سعیدی کیا، م. ۱۳۸۵. اصول و مبانی کارآفرینی. تهران: انتشارات کیا.
۱۴. شولت، دوان؛ شولتز، سیدنیانن ۱۳۹۰. نظریه‌های شخصیت. ویراست هشتم. ترجمه: یحیی سیدمحمدی. تهران. شابک.
۱۵. سیف، س. ۱۳۶۸. تئوری رشد خانواده. تهران: انتشارات دانشگاه الزهرا.
۱۶. صفا، ل. و منگلی، ن. ۱۳۹۴. تأثیر خودکارآمدی کارآفرینانه بر قصد کارآفرینانه‌ی دانشجویان کشاورزی دانشگاه زنجان. فصلنامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی، ۷ (۳۳): ۱۵-۳.
۱۷. غیاثوند غیانی، ف. ۱۳۹۷. تحلیل موانع توسعه کارآفرینی بنگاه‌های کوچک و متوسط کارآفرین کشاورزی. نشریه کارآفرینی در کشاورزی، ۵ (۴): ۱۱۷-۱۳۰.
۱۸. محسنی، ع، موسوی، س. ح، و جمالی، م. ۱۳۹۲. نقش آموزش کارآفرینی در نگرش کارآفرینانه و باور خودکارآمدی عمومی دانشجویان فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، ۳ (۶۹): ۸۰-۶۳.
19. Awogbenle, A.C. and Chijioke Iwuamadi, K. 2010. Youth unemployment: Entrepreneurship development program as an intervention mechanism. *African Journal of Business Management*, 4 (6): 831-835.
20. Asimakopoulos, G., Hernandez, V. and Pena Miguel, J. 2019. Entrepreneurial Intention of Engineering Students: The Role of Social Norms and Entrepreneurial Self-Efficacy. *Sustainability*, 11 (16): 43-14.
21. Binks, M., Starley, K. And Mahon, C.L. 2006. Entrepreneurship education and the business school. *Technology*

- assessment. *Journal of Experimental Education*, 65 (3): 313-229.
36. Rada, C. 2014. Family adaptability and cohesiveness evaluation scale III in Romania. *Social and Behavioral Sciences*, 127 (22): 31– 35.
37. Shane, S., Locke, E.A. and Collins, C.J. 2003. Entrepreneurial motivation. *Human Resource Management Review*, 13 (2): 257–279.
38. Segal, G., Borgia, D. and Schoenfeld, J. 2005. The motivation to become an entrepreneur. *International Journal of Entrepreneurial Behavior and Research*, 11 (1): 42-57.
39. Shapero, A. and Sokol, L. 1982. The social dimensions of entrepreneurship. In *Encyclopedia of Entrepreneurship*. Prentice-Hall: Englewood Cliffs, NJ. USA. 72–9.
40. Thomas, A., Passaro, and Scandurra, R.G. 2014. The Perception of the Contextual Factors as Predictor of Entrepreneurial Intent: Evidences from an Empirical Survey. *Journal of Entrepreneurship Culture*, 22(4):375-400.
31. Goulao, M. 2014. The Relationship between Self-Efficacy and Academic Achievement in Adults' Learners. *Athens Journal of Education*, 1 (3): 237-246.
32. Karimi, S., Biemans, H.J.A., Lans, T., Aazami, M. and Mulder, M. 2016. Fostering students' competence in identifying business opportunities in entrepreneurship education. *Innovation Education Teaching International*, 53 (2): 215–229.
33. Lope Pihie, Z.A. 2009. Entrepreneurship as a Career Choice: An Analysis of Entrepreneurial Self-Efficacy and Intention of University Students. *European Journal of Social Sciences*, 9 (2): 338-349.
34. Norris, G. 2005. The Authoritarian Personality in the 21st Century. Ph.D. Department of Philosophy in Bond University. Doctoral Thesis.
35. Pajares, F. and Miller, M.D. 2008. Mathematics self-efficacy and mathematical problem solving: Implications of using different forms of

Gorgan University of Agricultural
Sciences and Natural Resources

Journal of Entrepreneurship in Agriculture Vol. 6(4), 2020

<http://jead.gau.ac.ir>

DOI: 10.22069/jead.2021.18835.1456

Investigating the Factors Affecting Students' Entrepreneurial Self-Efficacy with Emphasis on Family Norms

F. Ghiasvand Ghiasi^{1*}

¹Assistant Professor, Agricultural Faculty, Takestan Branch,
Islamic Azad University, Iran

Received: 07/02/2021; Accepted: 08/03/2021

Abstract

Entrepreneurial self-efficacy indicates a person's belief in his/her abilities in achieving entrepreneurial goals and activities in that the formation of entrepreneurial self-efficacy is influenced by various factors. The main purpose of this study was to investigate the factors effect on students' entrepreneurial self-efficacy with emphasis on family norms. This research is applied research SMEs in the framework of descriptive-survey research. The statistical population of this study consisted of 3000 students in Islamic Azad University, Takestan Branch. The data of 341 people were collected randomly based on Krejcie and Morgan table in 2020. SPSS software was used for data analysis. Cronbach's alpha coefficient was calculated 0.9 in order to determine the reliability of the questionnaire. The content validity of the questionnaire was also confirmed by consulting the faculty members of the Counseling and Psychology Department and the instructors of the entrepreneurship course. The results of mean comparison showed that there is significant difference between entrepreneurial self-efficacy and "educational level", "educational style" and "social class" variables. Also, the results showed that the variables of responsibility, educational style, social class and academic performance explain 60.7% of the changes in the dependent variable of the entrepreneurial self-efficacy of student. Findings showed that self-efficacy not only has a positive effect on entrepreneurship, but also it is one of the most important factors in the intention of entrepreneurship and the creation of new companies. Therefore, it is suggested that educational systems design their educations based on self-efficacy and entrepreneurial empowerment of students according to family norms and social values and implement and evaluate them with individual and family differences in order to be effective in achieving the goal of promoting student entrepreneurship.

Keywords: Entrepreneurial Self-Efficacy, Family Norm, Entrepreneurship, Education, Social Support.

---

*Corresponding author; Ghiasvand_fereshteh@yahoo.com